

Apró zsákállatka ellenfényben

Hát ez meg mi?

BESZÉLGETÉS POHL ANDRÁS BÚVÁRFOTÓSSAL

— *A Magyar Természetfotósok Szövetsége az Év Természetfotósa 2017 pályázatán Hát ez meg mi? című képe a Kompozíció, forma és kísérletezés kategóriában elnyerte a Természet Világa folyóirat különdíját. Az Élet a vízfelszín alatt kategóriában nevezett képei közül a Vacsoraidő című 3. díjas lett, egy további képét pedig — a Muréna glóriávált — a zsúri dicséretre méltónak tartotta. Az elmúlt években rendszeresen láthattuk a képeit Az Év Természetfotósa (ÉTF) pályázat kiállításain. Milyen eredményeket ért el korábban?*

— 2011-ben indultam először a pályázaton, abban az évben két képet találtak dicséretre méltónak. Egy évvel később nagy sikert értem el: én lettem az év búvárfotósa, ez akkor a Papua Paradise Ecoresort különdíját jelentette a legjobb búvárfotósnak. Négy fotóm szerepelt a legjobbak között: az Élet a vízfelszín alatt kategóriában 2. és 3. helyezést értem el, az Állatok és környezetük kategóriában kettő képem lett dicséretre méltó. 2013-ban és 2014-ben egy-egy képem szerepelt a kiállításon, majd 2015-ben három fotóm volt kiállítva — közülük az egyik a Kompozíció, forma és kísérletezés kategória 3. díját kapta. Tavaly a Kezünkben a Föld kategóriában jutott el egy felvételem a kiállításra.

Az Év Természetfotósa pályázatokon kívül többször voltam dobogós a Búvárfotós Országos Bajnokságon, és néhány nemzetközi fotós megmérettetésen is szerepeltem már sikerrel.

— *Árulkod el olvasóinknak, mit látni a különdíjat nyert képen? Hol és hogyan készült a felvétel?*

— A képet Indonéziában, a Raja Ampat tartomány (Nyugat-Pápua) szigetvilágának Wagmab Wall merülőhelyén készítettem. A térség a korallszirtek élőlényeinek hihetetlen változatossága miatt a búvárok paradicsoma, és mivel természetvédelmi terület, a védettségnek köszönhetően szinte érintetlen állapotok várnak ott ránk. A képen egy körülbelül 20 méteres mélységben élő, ritkán látható keménykorall néhány centiméteres részlete látható.

A merülés során sok csodálatos, soha nem látott forma kerül elénk. A búvárfotózás egyik ága kimondottan a különleges mintázatokra fókuszál. Ezt a képet egy 60-as makróobjektívvel fotóztam, különleges bevilágítással. Bár legtöbbször sorozatokat készítünk, erről a korallról ez az egy felvétel készült. A kép hatását növeli, hogy a Kompozíció és forma kategóriában megengedett egy ki-

csivel több manipuláció, a valamivel erősebb kontraszt és szaturáció.

— *Hogyan kezdődött? Mióta búvárkodik? Rögtön fotózni kezdett a víz alatt?*

— 48 évesen, 2007-ben kezdtem búvárkodni, eleinte eldobható gépet vittem a víz alá. Később egy Canon G12-es kompakt gépem lett, búvártokkal, külső vakukkal. Ezzel a géppel, fill-the-frame technikával készítettem a korallharcsákról azt a képet, amely már jól szerepelt az ÉTF-pályázatán. Most egy Canon 600D belépő szintű, 18 megapixeles tükörreflexes gépem van.

— *Tanult fotózni? Vannak fotós példaképei?*

— 18 évesen egy Zenit, aztán egy Chinon filmes kamerával fotóztam diára, szívesen készítettem diaporámákat, aztán ez a hobbi évekre feledésbe merült. Nincs valódi példaképem, de a legrangosabb mesterek munkáit ismerem. Az interneten követni lehet a búvárfotós oldalakat, hozzám is naponta több tucat kép ömlik be. A fotók tudatos szemlélése, elemzése nagyban hozzásegít a fejlődéshez. Korábban a magyar Divecenter oldalon intenzív munka folyt, ott is rengeteget tanultam.

— *Szárazföldön is szokott fotózni?*

— Ritkán, de a magam kedvére fotózok rovarokat, növényeket, ezekkel a képekkel viszont még nem pályáztam.

— *Miben különbözik a víz alatti kamera a szárazfölditől?*

— A gépváz ma már semmiben nem különbözik: ugyanazt a gépet visszük le, csak berakjuk egy vízhatlan tokba. Régebben volt kifejezetten víz alatti fotózásra kifejlesztett gépváz, de ma már nincs erre szükség. A fényképezőgép egy alumíniumból vagy polikarbonátból készült tokba kerül, a kezelógombokat kívülről lehet működtetni. Nem elég, hogy a tok vízálló: a nagy nyomást is el kell viselnie. A jobb minőségű készülékeket akár 100 méter mélyre is le lehet vinni, az enyém 60 méterig használható.

A víz a fotózás szempontjából másfajta közeget jelent, mint a levegő. Az üveggel elválasztott víz és levegő között fénytörési jelenség is fellép. A víz alatti fotózásban kétféle objektív terjedt el igazán: az egyik a nagy látómezejű halszemobjektív, a másik a kisebb élőlények fényképezésére alkalmas makróobjektív. A búvárfotósoknak a merülés előtt el kell döntenie, hogy tájképet vagy apró részletet akar-e fotózni, és ennek megfelelően kell a gépet a szárazföldön összeszerelnie és beraknia a búvártokba.

A tokra kétféle port kerülhet az objektív elé: vagy egy félgömb alakú, vagy egy síküveg. Ha síküveget tennénk a nagylátószögű objektív elé, a látószög jelentősen csökkenne, ezért, ha a víz alatti teret akarjuk fotózni, a félgömb alakú, ún. dome portot illesztjük a tokra. A síküveg portot a makrófelvételeknél tudjuk használni. Nekem 10–17 mm-es zoom objek-

tívem van, amelynek 10 mm-nél 180 fokos a látószöge. A makrófotózásra 60-as és 100-as makróobjektívet használok.

Fénytörési tulajdonságai miatt a víz elnyeli a színeket. Ahogy egyre mélyebbre megyünk, először a vöröset, aztán a narancsot és így tovább. 20–30 méter mélységben már minden kékes-szürkés színű. Ezért le kell vinni a fényt a víz alá, amely jellemzően legalább egy, de inkább több külső vaku. Kimondottan víz alatti fotózásra készült, vízhatlan vakukkal tudunk fotózni, amelyeket flexibilis, állítható karok rögzítenek a tokhoz. A vakuk gondos beállításával lehet csökkenteni az

apró, lebegő szemcsék megvilágítását, amely különben olyanná teszi a képet, mintha enyhe havazásban fotóznánk. A vakukat gyakran súrló fényként állítjuk be. Szinte mindig kevert fényes technikát alkalmazunk: a háttér természetes fényben látszik, a kiemelő téma pedig vakufénnyel van megvilágítva. A paramétereiket ennek megfelelően kell megválasztani.

A szerkezetet szárazföldön kell összerakni, és ott kell ellenőrizni a vízhatlanságot. A korszerűbb tokokon vákuum-előszívásos detektor van. A teljes készülék súlya a betokozott kamerával, vakukarokkal, vakukkal és fókuszfényvel együtt szárazföldön körülbelül 8 kilogramm. Állványt nem használunk.

Az érdekesség kedvéért megjegyzem, hogy 3 évvel ezelőttig a pályázati szabályzat nem tette lehetővé a nemkívánatos becsillanások eltüntetését, de újabban már megengedik a búvárfotókon ezek kismértékű korrekcióját.

Arany medúzá

— *Mi a legnagyobb kihívás a tökéletes kép készítése során?*
 — Az idő! Naponta maximum 3–4 merülés lehetséges, 1–1 óra (ritkán 1,5 óra) időtartamban, hiszen a búvárkodás megterheli az emberi szervezetet. Mintha egy természetfotósnak egy ismeretlen helyen mindössze egyetlen órája lenne arra, hogy elkészítse a nyerő képet, és még akkor sem bőkláshatna egyedül, szabadon.

Csak merülőtárral lehetünk a mélyben, akivel közben vigyáznunk kell egymásra. Nagylátószögnél, ha a társ nem mögöttünk van, óhatatlanul látszik a képen. Ilyenkor jó megoldás lehet, ha őt is bele tudjuk komponálni a jelenetbe. Nagyon zavaróak lehetnek a buborékok, amelyeket mi magunk, illetve a társunk bocsát ki. A napsütés és az áramlás is behatárolja a lehetőségeket.

A fotósok ugyanúgy hajóstúrákon vehetnek részt, vagy egy búvárbázis merülőhelyeit látogathatják, ahogy a többi búvár. Ezt megválaszthatjuk, de hogy a mélyben milyen körülmények várnak ránk, az már egyáltalán nem tőlünk függ. Lehet, hogy a legsuperebb helyen megtaláltuk a legjobb témát — erre jön egy felhő, és olyan sötét lesz, hogy már nem lehet az adott képet elkészíteni. Vagy éppen abban a szűk órában nincs ott az a téma, amiért lemerültünk.

Gyakran korlátoz bennünket a látótávolság (amely leszűkülhet néhány méterre), a hullámverés, az áramlás. A halszemoptikánál fontos, hogy közel legyünk a témához: azonban mire beállítjuk a felvételt, a kiszemelt halak bizony gyakran elúsznak. De a legfontosabb a lebegési technika. Meg kell tanulni úgy lebegni, hogy károkozás nélkül tudjunk fotózni.

— *A búvárfotók között sok lenyűgöző felvételt láthatunk hihetetlen küllemű állatokról. Önnek melyek a kedvencei?*

— Igazából nincsenek kedvenc állataim, de a makrófotókra alkalmas jószágokat kimondottan kedvelem. Vannak, akik csak a nagyvadakra utaznak: én is szeretem őket,

Bébi szirticápák asztalkoráll alatt

de nem kizárólagosan. 760 merülés után már fogy azoknak a trófeáknak a száma, amelyeket még nem láttam.

— *Milyen országokban merült eddig? Fotós szempontból melyek a legjobb, legérdekesebb helyszínek?*

— A legközelebbi helyszínek Horvátország és Egyiptom, utóbbi nagyon jó úti cél. Voltam Kubában és a karibi ABC-szigeteken (Aruba, Bonaire, Curaçao). A Seychelle-szigeteket búvárfotós szempontból kevésbé találtam érdekesnek, a Maldív-szigeteken viszont fantasztikus merülőhelyek vannak. A gyönyörű Palaun (Mikronéziában) csodás merülőhelyek találhatók. Kedvenceim a Fülöp-szigetek és Indonézia — mindkét ország óriási lehetőségeket kínál a búvároknak.

— *A búvárfotósnak mennyire kell ismernie az élőlényeket ahhoz, hogy megtalálja őket?*

— A veszélyes élőlényeket természetesen ismerni és kerülni kell. Célszerű továbbá tisztában lenni az adott terület ökoszisztémájával, hogy eredményesebbek lehessünk. A társult életformák terén a jártasság elősegíti a jó témák megtalálását.

Lehet azonban úgy is jó képeket készíteni, hogy az ember nem készül föl az adott merülőhelyre. Nem szoktam előre tervezni, inkább riportfotósnak tartom magamat. A legtöbb túrán vannak helyi vezetők, akiknek az a feladatuk, hogy megmutassák a búvároknak az érdekességeket.

— *Mi volt a legemlékezetesebb élménye?*

— Ha egyet kell kiemelni, akkor a Maldív-szigeteken naplemente utáni merülésünket említeném. Áramlásban voltunk, óriási ráják, zord arcú, éjfékete, méteresnél is nagyobb, vadászó makrélák, dajkacápák úsztak körülöttünk a lámpáink fényében.

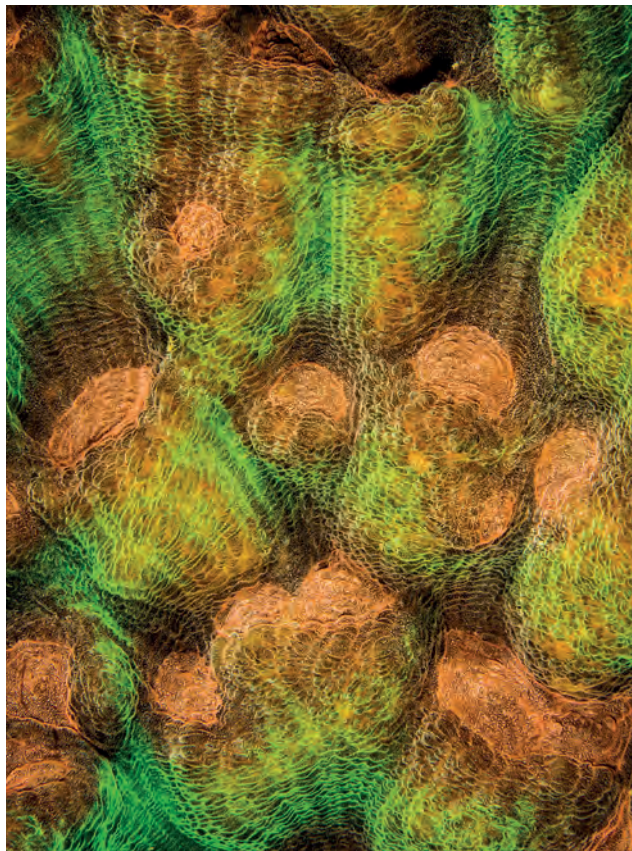
— *A nemzetközi fotópályázatokon egyre inkább előtérbe kerül az élővilág védelme, amelyben a természetfotósok meghatározó szerepet tölthetnek be. Mit tehetnek a búvárfotósok a tengeri életközösségek megóvásáért?*

— A legfontosabb tanács: ne nyúlj semmihez! Ne hozz ki semmit a vízből, csak nézz! Fontos a természet tisztelése. Azzal, hogy ráirányítjuk a természeti szépségekre a figyelmet, segítjük fenntartani ezt az állapotot.

A sok szép merülőhely hatalmas üzleti lehetőséget biztosít az adott országok számára, hiszen folyamatosan érkezik a sok bűvár, és ez jelentős bevételt generál. A helyiek így érdekeltek lesznek a merülőhelyek állapotának fenntartásában. Jól látható, hogy egyre növekszik a védett területek száma, ahol tilos a hálós és a dinamitos halászat, de néha még a horgászás is. Nem hallgathatjuk el azt sem, hogy a sűrűn látogatott merülőhelyek érintetlensége némileg csökken, de ennél nagyságrendekkel nagyobb veszélyt hordoz, ha a terület nem védett. Sajnos, a globális felmelegedés is hatalmas károkat okoz.

— *Milyen nehézségekkel jár a víz alatti fotózás?*

— A búvárkodás önmagában sem veszélytelen sport, aztán a hullámvásznak, az erős áramlatoknak is megvannak a kockázatai. A gép ki van egyensúlyozva, így a víz alatt lebeg, de a mérete miatt megnövekedett áramlási ellenállása plusz energiát igényel a fotóstól.

Hát ez meg mi?

— *Mit tanácsolna annak, aki most kap kedvet a víz alatti fotózáshoz? Hol és milyen témával kezdjen? Mire ügyeljen a leginkább?*

— Először is azt: jól gondolja meg, hogy belevág-e! Ha igen, akkor azt tanácsolnám, minél előbb tanuljon meg nagyon jól búvárkodni. Amikor már jól mozog a víz alatt, jó a lebegőképessége, akkor kezdje el tudatosan tanulmányozni az interneten a víz alatti képeket. Irdatlan mennyiségű ember foglalkozik ma már ezzel — hiába méregdrága sport, egyre többen úzik, és egyre többen fotóznak is közben.

— *Milyen helyszínekre tervez a közeljövőben fotós túrákat?*

— Legközelebbi célom egy mexikói út, ahol az Atlanti-óceánban és cenotékban fogunk merülni. Ezek különleges karsztbarlangok, amelyek felső rétegét édesvíz, a mélyebb rétegeket pedig sós víz tölti ki.

AZ INTERJÚT KÉSZÍTETTE:
TÓSZEGI ZSUZSANNA